

Českotěšínská nemocnice má 85 let

Pozvání k slavnostnímu otevření a prohlídce městské veřejné nemocnice v Českém Těšíně, 6. června 1937 [Muzeum Těšínska]

V letošním roce si připomínáme 85 let existence nemocnice v Českém Těšíně. Nemocnice byla uvedena do provozu relativně pozdě, a to v roce 1937. Město Český Těšín vzniklé v roce 1920 rozdělením Těšínského Slezska a města Těšín mezi Československo a Polsko nedisponovalo dlouho vlastním nemocničním zařízením. Obyvatelé Těšínska až do konce první světové války, resp. do roku 1920, byli hospitalizováni v Těšíně. Mohli využít péče Nemocnice Konventu Milosrdných bratří v Těšíně, která zahájila svou činnost kolem roku 1702, klášterní nemocnici řádu sv. Alžběty v Těšíně z 18. století, působící od roku 1899 v nové budově a Slezské nemocnici v Těšíně otevřené v roce 1892 (počátkem 20. století měla 165 lůžek, v roce 1931 již 298). Po roce 1920 mohli být nemocní nadále léčeni v Těšíně (Cieszyn), což s sebou neslo značná úskalí, jednalo se již o pobyt na území cizího státu, v době epidemií hrozilo uzavření hranice, částky za zdravotní pojištění byly vysoké. Na území české části Těšínska mohli být obyvatelé léčeni v několika zařízeních, ale to také přinášelo značné komplikace. V podnikových a privátních nemocnicích v Karviné, Orlové a Třinci byla hospitalizace značně omezená, neboť byly často plně obsazeny vlastními pacienty. Klášterní nemocnice řádu sv. Alžběty v Jablunkově nevyhovovala, neboť nedisponovala vlastními lékaři, operačním sálem a řádným vybavením. Další zařízení jako Městská nemocnice v Moravské Ostravě, Městská nemocnice ve Slezské Ostravě a Epidemická nemocnice v Zábřehu nad Odrou byly již zařízeními značně vzdálenými.

Z výše uvedeného je zřejmé, že po vzniku Českého Těšína bylo nevyhnutelné řešit otázku výstavby nemocnice ve městě. Kromě obecní správní komise patřil k prvním iniciátorům vybudování nemocnice spolek „Všeobecná nemocnice v Českém Těšíně“, založený v lednu 1923, ten však nevyvíjel dostatečnou aktivitu a k jeho zrušení došlo v roce 1935. Již od roku 1924 se vedla různá jednání s představiteli obce a úřady, které mohly tuto výstavbu nemocnice ovlivnit. Jednalo se především o zemskou správní komisi, Zemskou správu politickou v Opavě, slezský zemský stavební úřad, Zemský úřad v Brně a Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy. V řešení byla potřeb-

nost nemocnice pro Český Těšín a jeho spádovou oblast, stavební pozemek, finance pro celou stavbu a architektonické řešení objektu. Odhad nákladů na výstavbu nemocnice činil 7 800 000 korun, konečná částka se vyšplhala na 8 700 000 korun.

Po více než deseti letech mohlo konečně dojít k samotné výstavbě nemocnice. Podle projektu měla mít 73 lůžek v hlavní budově (32 na oddělení septickým, 32 na aseptickým, 9 na porodním odd. a 24 lůžek v infekčním pavilonu). Nakonec bylo v hlavní budově 97 lůžek a v infekčním pavilonu 48 lůžek. Areál dále zahrnoval hospodářskou budovu, prosekturu a dvě budovy u vchodu.

ni schůze městského zastupitelstva, a to 5. června 1937, pro veřejnost bylo uspořádáno slavnostní otevření o den později. Prvním ředitelem nemocnice v Českém Těšíně byl MUDr. Štěpán Brož, současně působil jako přednosta chirurgického oddělení. Ve svých začátcích nemocnice fungovala jako monoprimaryát. Ošetrovatelskou péči, včetně sálové instrumentace, zajišťovaly milosrdné sestry boromejky. Celkový počet zaměstnanců činil 37 osob. Na podzim roku 1938 odešel MUDr. Brož a chirurgické oddělení bylo zrušeno, zůstalo pouze interní a infekční oddělení. Došlo ke změně personálu a zůstaly pouze řádové sestry. Od 1. září 1939 za německé okupace nemocnice sloužila civilní-

Shromáždění obyvatelstva při slavnostním otevření nemocnice pro veřejnost, 6. června 1937, foto Jakob Elsner [Muzeum Těšínska]

K položení základního kamene došlo 1. října 1933. Výstavba objektu byla zadána několika místním firmám. Hlavní budovu realizovaly v konsorciu firmy Fulda a Nekvasil. Projekt nemocnice vypracoval zemský vrchní stavební rada Karl Gottwald z Opavy. Ve dnech 5. a 6. června 1937 byla nemocnice slavnostně předána do užívání. U příležitosti otevření městské veřejné nemocnice se konala slavnost-

mu obyvatelstvu, až do ledna 1945, kdy přešla pod německou vojenskou správu. V lednu začala její evakuace. S odchodem německých vojsk byla zcela vydrancována a neschopná provozu. Dne 6. srpna 1945 došlo k obnovení provizorního chodu. K dispozici bylo 40 lůžek. Po osvobození nemocnici vedl MUDr. Bohumil Pupík. V říjnu 1945 se do Českého Těšína vrátil i Štěpán Brož. Do konce roku 1945 bylo do provozu uve-

deno 56 lůžek a přijato 449 pacientů. Stále se jednalo o městskou veřejnou nemocnici. V roce 1946 ji převzal pod svou správou Okresní národní výbor v Českém Těšíně jako okresní veřejnou nemocnici. V letech 1946 a 1947 byla vybavována vnitřním zařízením. Jednalo se především o nemocniční lůžka, noční stolky, dětské postele, koše, záhlavní tabulky a zařízení pokojů pro lékaře – postele, noční stolky, květinové stolky, trojdielné skříně, psací stoly a židle. Všeobecná nemocnice se změnila na okresní nemocnici se čtyřmi základními odděleními – chirurgickým, interním, gynekologicko-porodnickým a dětským. Léta 1945–1948 byla dobou zacelování válečných ztrát, navazovalo se na staré struktury ve zdravotnickém systému, ale zároveň se připravovaly návrhy pro změny, které byly předstupněm reorganizace systému našeho zdravotnictví po roce 1948. Od ledna 1949 byla nemocnice zestátněna a stala se tak státní okresní nemocnicí. Neustále se zvyšoval počet lůžek, v roce 1957 jich bylo 264 a stále se komplikovala kapacitní situace. I když byl v roce 1950 vypracován projekt na přístavbu nemocnice, k jeho realizaci nedošlo, neboť v roce 1954 byla zahájena stavba nemocnice v Třinci. Již v roce 1952 v důsledku sjednocení veškeré léčebně preventivní péče v rámci ústavů národního zdraví (na základě administrativního členění země) se stala nemocnice výhradně lůžkovým zařízením Okresního ústavu národního zdraví (OÚNZ) Český Těšín (až do roku 1960, kdy byl okres Český Těšín zrušen), poté se stala součástí OÚNZ Karviná. K podstatným změnám došlo v roce 1957, kdy byl uvolněn celý infekční pavilon a po rekonstrukci zde bylo přestěhováno dětské oddělení. Od 1. července 1960 nesla název Nemocnice s poliklinikou v Českém Těšíně. Ředitelem se stal MUDr. Ev-

žen Buryan, jenž v čele ústavu působil do své smrti v roce 1970. Po plném zprovoznění nemocnice v Třinci na Sosně v roce 1962 došlo v Českém Těšíně k redukci lůžek na 234 a po otevření nemocnice v Havířově v roce 1969 se stav snížil na 219. Do roku 1967 proběhlo několik zásadních úprav – úprava cest v areálu, nová kanalizace, generální oprava laboratoře, rozšíření chirurgické ambulance a nová úprava nemocniční zahrady. V roce 1971 došlo k adaptaci dětského oddělení a byla zde zřízena lůžková stanice pro děti s poruchou hybnosti. Téhož roku nastoupil na pozici ředitele MUDr. Tadeáš Morys. V roce 1974 bylo nově zřízeno anesteziologické oddělení a o rok později do funkce ředitele nastoupil MUDr. Jiří Pospíchal. V roce 1976 došlo ke generální opravě budovy polikliniky (k její přístavbě v roce 1983). V roce 1977 bylo v československé nemocnici k dispozici 221 lůžek. Personál čítal na 246 zaměstnanců. V důsledku rozpadu OÚNZ v Karviné v roce 1989 se o dva roky později Nemocnice s poliklinikou v Českém Těšíně osamostatnila, jejím zřizovatelem se stal Okresní úřad v Karviné. V následujících letech byla rekonstruována všechna lůžková oddělení hlavní budovy a vybavena novou zdravotnickou technikou. Počet lůžek byl zredukován na 149. V roce 1996 došlo ke zrušení dětského oddělení. V letech 1998–2002 byla nemocnice Městskou nemocnicí s poliklinikou v Českém Těšíně. Byly zrekonstruovány a upraveny dva operační sály a pořízen nový rentgenový přístroj, který přispěl ke zlepšení RDG diagnostiky především v traumatologii kostí. Zároveň nový přístrojový chirurgický komplex umožnil provádět operace laparoskopickým způsobem. Především s ohledem na nepříznivou ekonomickou situaci došli zastupitelé města k rozhodnu-

Československá nemocnice dnes, pohled na hlavní budovu ze zahrady
[Nemocnice AGEL Český Těšín a.s.]

ti pronajmout areál nemocnice od 1. července 2002 nově vytvořené společnosti Nemocnice Český Těšín, a. s., jejímž většinovým vlastníkem byla společnost Euro-mednet, nyní Nemocnice AGEL Český Těšín a.s. Po nástupu nového vedení nemocnice v březnu 2003 byl zpracován a realizován program restrukturalizace nemocnice.

Nově vzniklo lůžkové rehabilitační oddělení, infuzní stacionář a došlo k rozšíření oddělení odborné ošetrovatelské péče. Z akutních oddělení zůstalo pouze interní oddělení s jednotkou intenzivní péče, ale vzhledem k vývoji diagnostických a léčebných postupů a centralizaci akutní péče se ukázalo toto osamocené akutní oddělení neudržitelné, a proto bylo uzavřeno v roce 2011. Velký důraz v nemocnici byl a je kladen na co nejširší spektrum provozovaných ambulancí. Po uskutečněné restrukturalizaci se podařilo nemocnici stabilizovat ekonomicky. V průběhu posledních 20 let pod vedením společnosti AGEL bylo realizováno několik zásadních projektů, z nichž uvádíme pouze zlomek. Již v roce 2004 proběhla rozsáhlá rekonstrukce nevyhovujícího stravovacího provozu. Následně byly realizovány rekonstrukce a estetizace lůžkových oddělení a chirurgické ambulance s cílem zlepšení komfortu pacientů a pracovníků i hygienických podmínek vlastního provozu. Od 1. července 2004 zahájila ve spolupráci s Kardiocentrem Nemocnice AGEL Třinec-Podlesí a.s. činnost nová kardiologická ambulance. Na přelomu roku 2005 a 2006 proběhly rozsáhlé stavební úpravy prostor oddělení klinické biochemie a hematologie. V roce 2006 nemocnice získala jako osmá v republice „Certifikát o akreditaci“, potvrzující vysokou kvalitu, odbornost a bezpečnost poskyto-

vané zdravotní péče, kterou opákaně obhájuje v tříletých intervalech. V letech 2007 a 2011 došlo k modernizaci RDG pracoviště. V roce 2017 byla otevřena v prvním patře budovy A nová nemocniční kaple Ducha svatého. K dispozici je jak pacientům, tak jejich rodinným příslušníkům. V roce 2007 se stala ředitelkou nemocnice MUDr. Barbora Zbránková, tento post zastává dodnes. Od 1. července 2020 nemocnice nese název Nemocnice AGEL Český Těšín a.s., tímto se uzavřilo sjednocení názvu zdravotnických zařízení celé Skupiny AGEL a posílení jejího jednotného image.

Použité zdroje:

- Státní okresní archiv Karviná (SOKA Karviná), fond Okresní úřad Český Těšín (Těšín) 1850–1938, inv. č. 674, Zrušení spolku Veřejná nemocnice v Českém Těšíně.
- SOKA Karviná, fond Okresní úřad Český Těšín (Těšín) 1850–1938, inv. č. 978, Povolení k zahájení provozu městské nemocnice v Českém Těšíně.
- Buryan, Evžen – Bohdal, Erich: Nemocnice s poliklinikou v Českém Těšíně. Studie o Těšínsku, 4, 1976, s. 253–259.
- Cichá, Martina: Nemocnice v Českém Těšíně. Z historie lékařské a ošetrovatelské nemocniční péče na Těšínsku. Těšínsko, 55, 2012, č. 4, s. 22–31.
- Jež, Radim – Pindur, David – Wawreczka, Henryk a kolektiv: Český Těšín 1920–2020. Český Těšín – Ostrava – Třinec 2020, s. 255–256.
- Pamětní spis o stavbě nemocnice v Českém Těšíně, Český Těšín 1930.
- Historie nemocnice [WWW dokument] <https://nemocniceceskytesin.agel.cz/o-nemocnici/historie-nemocnice.html> (stav k 19. 4. 2022).

Mgr. Ilona Pavelková, Ph.D.
Foto: Archiv Muzeum Těšínska,
Nemocnice AGEL Český Těšín a.s.

Ředitel nemocnice Štěpán Brož na tribuně při slavnostním projevu při příležitosti otevření nemocnice, 6. června 1937,
foto Jakob Elsner [Muzeum Těšínska]